

'Groen is gedepolitiseerd'

Tilburgse Groenlinks-wethouder Mario Jacobs ervaart groen beleid niet meer als hippiehobb

De dagen dat omgevingsbewuste kiezers hun stem alleen kwijt konden bij Groenlinks, lijken voorbij. Zelfs GroenLinks-wethouder Mario Jacobs vindt dat ecologisch verantwoord groenbeleid gemeengoed is geworden. 'De dagen dat groen beleid het geboorterecht was van geitenwollensokkentypes, liggen achter ons.' Stad en Groen stapte met Jacobs op de fiets om te zien hoe hij de voormalige industriestad Tilburg wil veranderen in een groene oase.

Auteur: Paul van der Sneppen

Biodiversiteit, beleving en klimaatadaptatie. Dat zijn de drie pijlers van het Tilburgse groenbeleid. Biodiversiteit en klimaatadaptatie staan in bijna elke gemeente hoog op de agenda. Uit het thema beleving echter spreekt een bijzondere ambitie van het stadsbestuur van Tilburg. De voormalige industriestad staat bepaald niet

bekend als een pareltje van groene cultuurhistorie. Vooral in de jaren zeventig van de vorige eeuw is er veel gesloopt. Burgemeester Cees Becht hield er zijn bijnaam 'Cees de Sloper' aan over. Wat de Tilburgers terugkregen voor al wat ten prooi viel aan de slopershamer, stemt niet gelukkig: veel steunen en beton.

Natuurbeleving

Dat moet nu helemaal anders, als het aan Jacobs ligt. Tilburg moet een stad worden waar burgers de stadsnatuur beleven. 'Mensen moeten het groen in hun stad opmerken.' De tijd van blokhagen, heesters en grasperkjes is voorbij. 'Groen was functioneel, saai en monotoon', memoreert Jacobs. Het

mag nu allemaal veel uitbundiger. Kleur en diversiteit staan nu centraal in de groenplannen.

‘We willen plekken maken waar mensen graag komen, waar het fijn is om te vertoeven. Het moeten ook plaatsen zijn waar mensen naartoe gaan om elkaar te ontmoeten.’ Dat laatste is belangrijk. Jacobs stuurt ook aan op sociaal rendement. Dat mag wat kosten. De investeringen van Tilburg in groen zijn fors, maar in tijden van klimaatverandering makkelijk te verdedigen. De stad wil immers klaar zijn voor wat gaat komen. Maar volgens Jacobs is er meer te winnen dan hittebestendigheid en droge voeten. ‘Mensen die natuur beleven, worden daar blij van en gezonder. Dat is onbetaalbaar.’

Achterstanden

Alleen al voor de inhaalslag in het onderhoud van het stedelijk groen is voor de afgelopen en huidige beleidsperiode zes miljoen euro gereserveerd. Daarvan is nu bijna de helft geïnvesteerd. ‘En dat is alleen nog maar om achterstanden in te lopen, om op een enigszins aanvaardbaar niveau te komen. De ambities reiken veel verder.’ Tilburg wil tot in de haarvaten groen worden. Jacobs laat een kaart zien met daarop de ambities van het stadsbestuur voor 2040. Wie die kaart met halftoegeknepen ogen bekijkt, begrijpt hoe ingrijpend de stad de komende decennia gaat veranderen. De toekomstvisie laat een met groen dooraderde stad zien, waarin ecologische verbindingzones ruimte moeten geven aan al wat leeft in een rijke biotoop.

Draagvlak

Over politiek draagvlak heeft Jacobs niet te klagen. ‘Groen beleid is gedepolitiseerd. Iedereen ziet er de noodzaak van in. Het is gemeengoed geworden.’ Dat betekent ook dat er ruimte is voor

dromen. Dat die dromen niet altijd even makkelijk in getallen te vatten zijn, deert de Tilburgse politicus niet. Wanneer Jacobs wordt gevraagd hoe zijn beleidsdoelstellingen te toetsen zijn, moet hij even nadenken. ‘Eigenlijk hebben we weinig concrete targets. Te weinig, misschien. Dat is ook een beetje lastig. Hoe meet je welzijn of gezondheid? Maatschappelijke baten zijn zachte materie, niet in euro’s uit te drukken. Bovendien ben ik geen wethouder geworden om als boekhouder inhoud te geven aan het ambt. Ik wil waarde toevoegen aan de stad en impact creëren.’

Waar de wethouder zich wel graag op laat afrekenen, is de inspanning die hij levert voor de stadsvergroening. ‘Een heel concrete doelstelling is dat in 2020 minstens de helft van alle aanplant biodiversiteit is. Dat wil zeggen dat het moet bijdragen aan de biodiversiteit in de stad.’

Traditioneel

De fietstocht start bij het Stadskantoor, niet ver van het centraal station. Vandaar gaat de tocht door de wijk Theresia richting het Burgemeester Stekelenburgplein. Op het Theresiaplein stapt de wethouder even af. ‘Dit was vroeger een traditioneel plein, met blokhagen en steen. Nu hebben we daar een groene tuin van gemaakt. Je ziet wel nog wat gras. Daar willen we graag zoveel mogelijk vanaf in de stad. Maar onder de bomen hier groeit niet veel meer dan gras, dus is het gazon hier wel op zijn plaats.’

Het Theresiaplein ziet er inderdaad uit als een plek waar het voor omwonenden goed toeveert. Niet alleen het openbaar groen biedt veel natuurwaarde, ook de tuinen zijn weelderig groen. Daar draagt de gemeente overigens ook ruimhartig aan bij, als het moet. Tilburg heeft verschillende campagnes lopen, onder meer in het kader van Operatie Steenbreek. ‘Die campagnes slaan goed

aan bij de inwoners. Elk jaar overstijgen de aanvragen de gestelde plafonds ruimschoots. Tilburgers maken er dankbaar gebruik van.’

Stakeholders

Opmerkelijk is dat voor die campagnes ook heel creatief sponsoring wordt gezocht bij stakeholders. Zo is Tilburg in zee gegaan met verzekeraar Interpolis om daken te vergroenen. ‘Eén van de grootste schadeposten van de verzekeraar is lekkage die veroorzaakt wordt door oude bitumendaken. Die daken worden slecht door de inwerking van de uv-straling in zonlicht. Door dat soort daken in de stad te voorzien van begroeiing, los je dat probleem op en daar heeft de verzekeraar belang bij.’

Op het Burgemeester Stekelenburgplein klinken beats uit een gettoblaster. Jongeren treffen elkaar op het plein. ‘Dat is precies wat we willen met een plek als deze. Als je hier ‘s zomers komt, is het nog veel drukker. Overal zijn dan mensen en er spelen kinderen in de fontein. Het is een plek waar we de beleevingswaarde van stadsnatuur inhoud geven. Je hoort de natuur. Je hoort het zoemen van insecten.’

Onderhoud

In de borders op het plein staan verschillende vaste planten; daartussen is veel open ruimte. ‘Dat is iets waar we wel rekening mee moeten houden. In de eerste drie jaar na de aanplant moeten we flink extra investeren om de ruimte tussen die planten onkruidvrij te houden. Daarna wordt het onderhoud veel minder. De planten groeien naar elkaar toe; daaronder krijgt onkruid geen kans meer. De kost gaat hier dus voor de baat uit. Maar in die eerste drie jaar moeten we wel extra onderhoud begroten.’

Jacobs is niet bang zijn nek uit te steken voor iets waar hij in gelooft. ‘Geloof het of niet, maar we

Het Wilhelminapark in Tilburg heeft, behalve natuurwaarde, ook veel cultuurhistorische waarde

De fontein van Joop Beljon (1972) aan het Tilburgse Willemsplein komt nu nog nauwelijks tot zijn recht in de stenige omgeving

De gemeente Tilburg telt op 1 januari 2018 215.579 inwoners en is daarmee de zesde stad van Nederland. Van forse groei is geen sprake. In 2013 stond de teller nog op 208.527 inwoners.

Tilburg telt circa 90.000 bomen in het openbaar gebied. Het totale areaal aan natuur bedraagt 1.582 hectare.

Bos: 4.489.000 m²

Natuurgebieden: 1.631.000 m²

Gras: 7.574.000 m²

Hagen: 251.000 m²

Bosplantsoen: 1.205.000 m²

Heesters en beplantingen: 673.000 m²

Voor het dagelijks beheer (service en regulier onderhoud) is jaarlijks bijna 11,8 miljoen euro beschikbaar. Vanaf 2019 komt daar 2 miljoen extra bij. Tilburg heeft geen eigen groendienst. De gemeente werkt uitsluitend met marktpartijen.

moesten een aantal Tilburgers er echt van overtuigen dat dit een mooie plek zou worden. Het oorspronkelijke plan voor dit plein was traditioneel. Het voorzag in blokhuizen en heesters. Ik denk dat we burgers moeten laten zien waar we heen willen. Zien is geloven. Soms moet je ook een beetje durven duwen.'

Cultuurhistorie

In het Wilhelminapark aangekomen, wijst Jacobs op de monumentale bomen. 'De meeste stammen nog uit de tijd dat het park werd aangelegd, ruim een eeuw geleden.' Het hele park, een ontwerp uit het eind van de 19e eeuw van landschapsarchitect Leonard Springer, heeft grote cultuurhistorische waarde. 'Er wordt daarom veel aan gedaan om die

Urbane natuurbeleving in De Muzentuin bij het Tilburgs conservatorium

bomen te behouden. Waar mogelijk hebben ze rondom de stam een beschermingswal van boomstammen gekregen. Om de effecten van bodemverdichting tegen te gaan, hebben we de bodem "geploft". Dat is een techniek waarbij lucht in de bodem wordt gebracht. Ook hebben we de bomen een nieuwe bodemlaag gegeven met voeding.' Vanaf het Wilhelminapark voert de tocht langs het Spoorpark en door de versteende binnenstad naar de Muzentuin. Het Spoorpark is een project in aanleg. Het wordt komend voorjaar opgeleverd.

Het winkelgebied in het Tilburgse stadscentrum vindt Jacobs te stenig. 'Hier kan wel wat aan de groenbeleving gedaan worden.'

'Het is het grootste burgerparticipatieproject van Nederland', vertelt Jacobs niet zonder trots. 'Het hele ontwerp is tot stand gekomen in cocreatie met burgers, gemeente en groenprofessionals.'

Verbindingszones

Vanuit de Muzentuin bij het conservatorium kijken we in de richting van het Vrijheidspark, even verderop. 'Deze plaats laat zien dat Tilburg eigenlijk best veel kleine groene oases heeft, die te verbinden zijn tot een ecologische verbindingzone. Als

Het Vrijheidspark in Tilburg. 'Moet functioneel blijven voor herdenkingsbijeenkomsten, maar ook deel gaan uitmaken van een ecologische corridor'

Ecologische corridors. 'Je moet wel goed uitleggen aan het publiek wat je aan het doet bent'

je er zo naar kijkt, zie je plots veel kansen.'

Het doel van die verbindingzones is niet alleen dat bijen hun weg door de stad weten te vinden; ook mensen moeten erdoorheen kunnen lopen. 'Daar komt onze ambitie om natuurbeliving in de stad te brengen weer om de hoek kijken. In alles wat we doen in Tilburg zoeken we synergie tussen de ontwerpplannen en de drie pijlers van ons groenbeleid. Vroeger hing groen aan de laatste mem. Dat is voorbij.'

Parkeergarage

Vanaf de Muzentuin voert de fietstocht door het Vrijheidspark richting het Koningsplein. 'Dit is waarschijnlijk het leukste plein van Nederland. Het gaat flink op de schop, met ruimte voor veel groen en wellicht ook water.' Het probleem daarbij is vooral de ondergrondse parkeergarage onder het plein. 'Bovenop zo'n parkeerbak groeit niets. Die moet er dus uit.' Op de vraag of zoiets niet ook weerstand oplevert, is Jacobs helder. 'We hebben voldoende parkeerruimte in onze binnenstad. Dat is geen probleem.'

Het is lastig Jacobs te peilen als hem wordt gevraagd naar eventuele weerstand tegen zijn plannen. Toch loopt ook hij soms op tegen onbegrip voor zijn groene missie. In november nog haalde een groep Tilburgers uit de wijk De Reeshof de krant met een hooglopend geschil over bomenoverlast. De bewoners van de Lombardijenlaan willen 39 zwarte elzen laten rooien. Die zouden veel overlast in de wijk veroorzaken. De klagers spreken onder meer van wortelopdruk, veel bladval, verstoppingen, schade aan verwarmingsleidingen en hars op hun auto's. Jacobs is mordicus tegen het rooien van de elzen.

Voet bij stuk

Het artikel in het Brabants Dagblad volgde op een discussie tussen de wethouder en de geplaagde bewoners van de Lombardijenlaan. Daarin zou Jacobs, volgens het krantenbericht, op weinig diplomatieke wijze voet bij stuk hebben gehouden. 'Ik ga hier over de bomen', zou hij zijn stadgenoten bits toegevoegd hebben. Daar moeten de klagers het mee doen.

Stad en Groen wil weten hoe het geschil op deze manier in de krant kon komen. Jacobs lijkt wat in verlegenheid gebracht als hem daarnaar wordt gevraagd. Hij moet het relaas van het Brabants Dagblad echter wel bevestigen. 'Ik heb nu eenmaal geen andere boodschap in deze kwestie. Als ik bomen moet gaan rooien omdat ze overlast veroorzaken, dan moet ik 40.000 bomen neerhalen. Ik heb de bewoners van de Lombardijenlaan wel

beloofd om extra onderhoud te plegen. Zo proberen we de overlast tegen te gaan. Maar het rooien van gezonde bomen druist in tegen alles wat we in het bomenbeleid hebben afgesproken. Daar zijn de klagers niet blij mee. Vervolgens zijn ze naar de krant gestapt.' Het lukt de wethouder niet goed zijn misnoegen daarover te verbergen.

Natuurinclusief

Op weg naar de Piushaven voert de fietstocht langs het voormalige Aabe-complex. 'Vroeger werden hier wollen dekens gemaakt. Nu vind je hier veel retail', vertelt Jacobs. Hij wijst op de nieuwbouw op het complex. 'Hier zie je iets waarvan je rustig kunt zeggen dat het uniek is voor Tilburg. Boven in dit pand zijn voorzieningen gemaakt voor gierzwaluwen. Natuurinclusief bouwen wordt in onze stad de norm. We nemen daar zelf veel verantwoordelijkheid voor. We zorgen dat we overal in kaart hebben welke voorzieningen nodig zijn. Als er een bouwvergunning aangevraagd wordt, weet de bouwer meteen welke voorzieningen in de plannen meegenomen moeten worden. Zo houden we de regie, bekorten we de aanvraagprocedures en besparen we projectontwikkelaars de noodzaak van een eigen natuuronderzoek.' Even verderop ligt de Piushaven, een gewilde woonlocatie aan het water. Dat was ooit anders. Enkele decennia geleden was de Piushaven nog een onooglijk industrieterrein. Het was een plek waar vooral schrootbedrijven hun opslag hadden. Stapels schroot en industriële loodsden bepaalden het gezicht van dit stadsdeel.

Doorkijk van de Muzentuin bij het conservatorium naar het Koningsplein in de verte, straks allemaal onderdeel van een ecologische corridor

Transformatie

'Je ziet de transformatie van dit gebied. Iedereen wil hier nu wonen. Op één woning tellen we wel duizend inschrijvingen.' Ook hier heeft de gemeente veel gedaan aan natuurontwikkeling. 'We hebben hier veel betrokken burgers wonen die zelf initiatieven ontwikkelen. Zo is er onder meer een initiatief ontstaan om langs de kades gezonde biotopen te ontwikkelen, mede door het behoud van inheemse varen.' Onder het wateroppervlak gaat het minder goed met de biodiversiteit. Ook de Amerikaanse rivierkreeft heeft de Piushaven ontdekt als een fijne plek om te vertoeven. Een doorwrocht plan om dat probleem aan te pakken, ontbreekt nog, moet Jacobs bekennen. 'We willen kijken of restaurants misschien belangstelling hebben om ze op de kaart te zetten. Dan gaan we ze vangen. Maar het blijft vooralsnog bij het beheersbaar houden van het probleem. Veel meer kunnen we niet doen.'

Be social

Scan of ga naar:

www.stad-en-groen.nl/article/28173/groen-is-gedepolitiseerd

